

Handelsområden 2015

Retail trade areas 2015

I korta drag

Sverige har 560 handelsområden

SCB har tagit fram handelsområden som ger en bild av exempelvis var i landet detaljhandeln är koncentrerad, hur många som arbetar i handelsområdena och antalet företag inom dessa. I Sverige fanns 560 handelsområden år 2015. Handelsområdena bestod av nästan 17 000 arbetsställen inom detaljhandel, där det sammanlagt arbetade mer än 150 000 personer.

Största handelsområdena finns i storstadsområden

Handelsområdena samlar en stor del av den yta som utgörs av detaljhandel i Sverige, men utgör totalt sett en mycket liten del av Sveriges landyta, mindre än 1 promille. De enda län där handelsområdena överstiger 1 promille av landytan är Stockholms län (2 promille) samt Skåne och Hallands län (båda 1 promille). Om vi däremot tittar på enskilda kommuner överskrider handelsområdena i tolv av landets kommuner mer än 0,5 procent av den totala landytan. Åtta av dessa kommuner ligger i Stockholmsområdet, tre i Skåne och en i Göteborg.

Av Sveriges 290 kommuner saknade 47 kommuner helt handelsområden. Det motsvarar 16 procent av alla kommuner i landet.

De tre storstadslänen, Stockholm, Västra Götaland och Skåne, har flest arbetsställen inom detaljhandel som ligger i ett handelsområde. Minst antal finns i Gotland och Jämtlands län.

Antalet anställda inom detaljhandel i handelsområdena uppgick 2015 till 152 000 personer (varav 99 procent inom tätort). Av dessa arbetade mer än hälften, 55 procent, i något av de tre storstadslänen Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län.

Nästan alla handelsområden ligger i tätorter

I allmänhet är handelsområdena i Sverige belägna inom tätorter, där också huvuddelen av landets befolkning bor. Av den totala yta som Sveriges tätorter upptar utgör handelsområdena 1,1 procent.

Linus Rispling, SCB, tfn 010-479 45 69, linus.rispling@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1403-8978 Serie MI14 Markanvändning i tätorter. Utgivet den 20 november 2019.

URN:NBN:SE:SCB-20ÅÅ-MI14SM1801_pdf

Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Stymne, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	4
Handelsområden – ett sätt att mäta detaljhandelns utveckling	4
Definitioner och metod	5
Nästan hälften av kommuner med handelsområden har bara ett handelsområde	5
Handelsområden saknas i 47 kommuner	6
Det genomsnittliga handelsområdet är störst i Västmanland	7
Sveriges största handelsområde finns i Stockholms innerstad	8
Andelen mark med handelsområden störst i storstadskommuner	8
Få handelsområden korsar kommungränser	9
Nästan alla handelsområden ligger i tätorter	9
Bara sju handelsområden utanför tätort	10
Nästan 17 000 arbetsställen och 152 000 anställda	10
Flest arbetsställen belägna i handelsområden finns i storstadslänen	11
Minst antal anställda i handelsområden i länen Gotland, Jämtland och Blekinge	13
Tio handelsområden har fler än 4 000 anställda inom detaljhandeln	13
Kort om statistiken	14
Statistikens ändamål och innehåll	14
Information om statistikens framställning	14
Underlag	14
Definitioner och förklaringar	15
Avgränsningsmetod	15
Information om statistikens kvalitet	19
Brister i register	19
Kodsättning av handelsområden	19
Bra att veta	20
Dokumentation	20
Digitala gränser för handelsområden	20
Annan statistik	20
In English	21
Summary	21
Largest retail trade areas situated in metropolitan areas	21
Nearly all retail trade areas are situated in localities	22

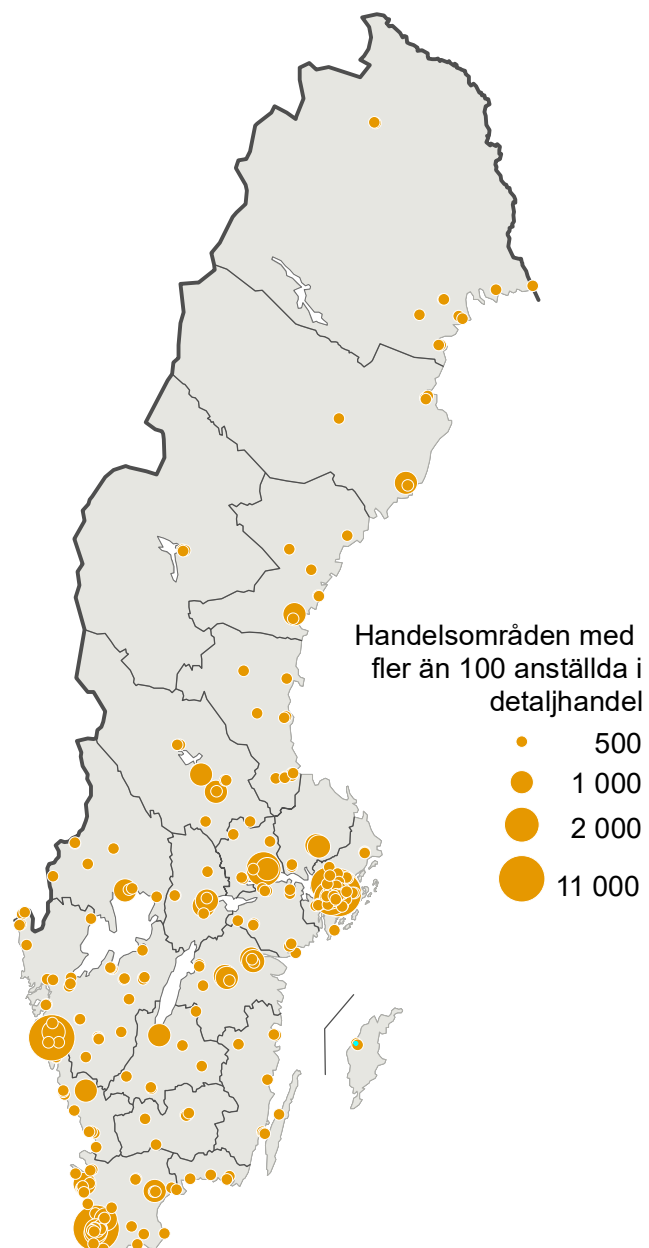
Retail trade areas – a way to measure the progress of retail trade	22
Definitions and explanations	22
List of terms	22

Statistiken med kommentarer

Handelsområden – ett sätt att mäta detaljhandels utveckling

SCB har tagit fram handelsområden som ger en bild av var i landet detaljhandeln är koncentrerad, hur många som arbetar där och antalet arbetsställen där. Annan statistik som redovisas för handelsområdena är i hur hög grad de ligger i eller utanför tätort och hur stor andel av marknaden som upptas av handelsområden. Dessutom tillhandahålls ett GIS-skikt med polygoner och statistiken över SCB:s handelsområden som användare kan ladda ned och använda för egna analyser.

Karta 1. Handelsområden i Sverige 2015 med fler än 100 detaljhandelsanställda

Statistiken över handelsområdena är baserad på uppgifter om de arbetsställen med detaljhandel som ingår i områdena. Denna statistik kan användas som underlag för analyser av detaljhandels utveckling i Sverige, utgöra en grund för fysisk planering och för att följa utvecklingen av handels geografiska mönster över tid. En aspekt inom detaljhandels utveckling, som handelsområdena möjliggör är att över tid studera den pågående strukturomvandlingen där handeln koncentreras till färre men större handelsplatser, eller där viss fysisk detaljhandel övergår till handel över nätet.

Definitioner och metod

SCB:s handelsområden är geografiska områden som består av antingen minst fem närliggande detaljhandelsföretag eller fyra detaljhandelsföretag som tillsammans har minst 100 anställda. Handelsområdena kan både bestå av områden med handel i centrala delar av tätorter och externhandel. Handelsområdena för 2015 är framtagna i en ny, automatiserad process vilket innebär att alla områden har avgränsats på ett systematiskt och jämförbart sätt.

Nästan hälften av kommuner med handelsområden har bara ett handelsområde

År 2015 fanns i Sverige 560 handelsområden enligt SCB:s definition. Stockholm, Göteborg och Malmö hade flest antal handelsområden inom kommunen. 117 kommuner hade endast 1 handelsområde.

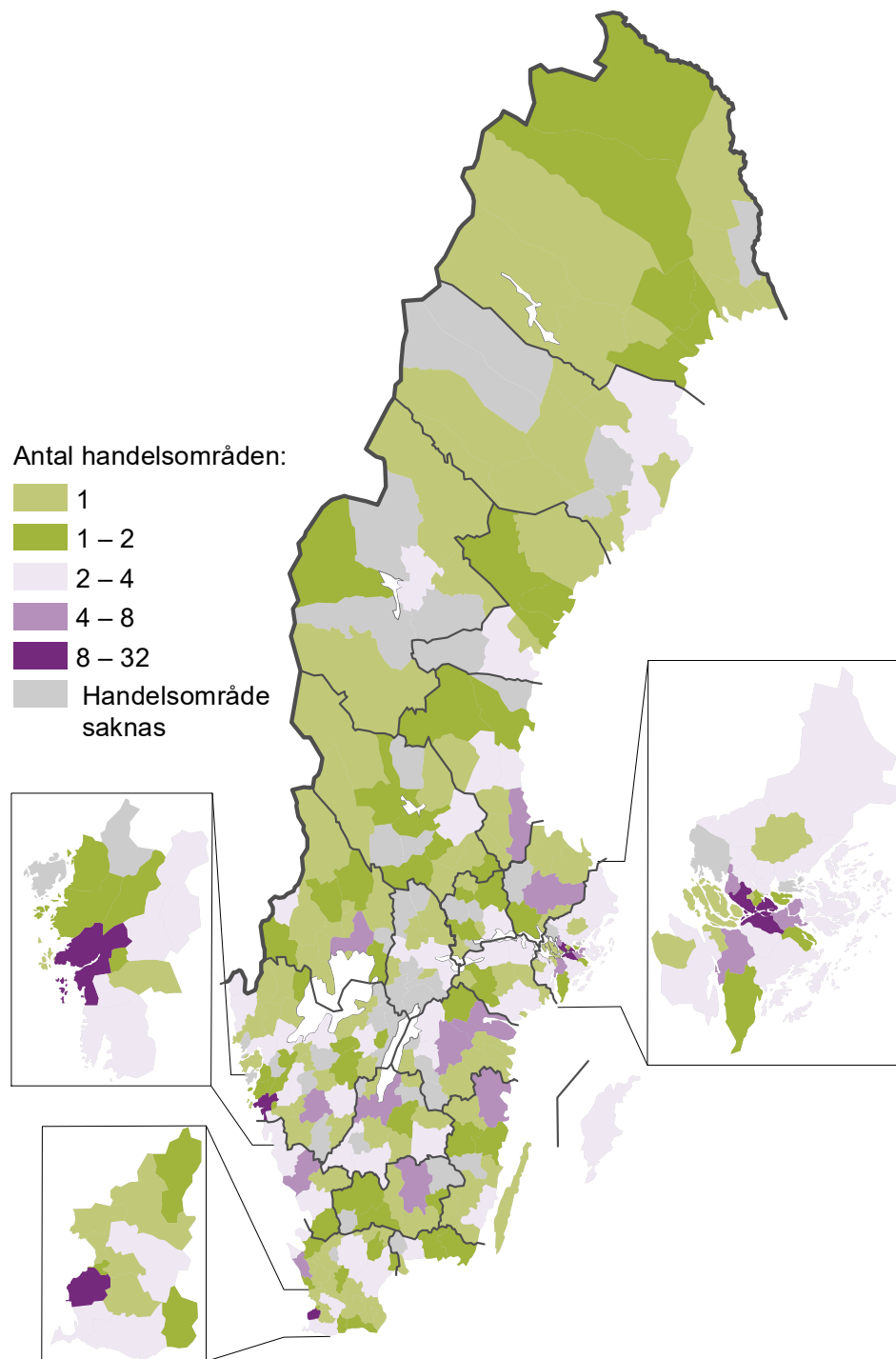
Tabell 1. Kommuner med flest antal handelsområden 2015

Kommun	Antal handelsområden
Stockholm	29
Göteborg	20
Malmö	15
Helsingborg	8
Uppsala	7
Jönköping	7
Karlstad	7
Norrköping	6
Växjö	6
Gävle	6

Handelsområden saknas i 47 kommuner

Av Sveriges 290 kommuner saknade 47 stycken helt handelsområden. Det motsvarar 16 procent av alla kommuner i landet. Dessa återfinns framförallt i landets inre delar, från norr till söder. I Örebro län hade endast hälften av alla kommuner handelsområden. I Jämtlands län saknade tre av åtta kommuner handelsområden och i Västmanlands län tre av tio kommuner.

Karta 2. Antal handelsområden per kommun

Det genomsnittliga handelsområdet är störst i Västmanland

Antalet handelsområden per län varierar från 97 i Stockholm och 95 i Västra Götaland till åtta i både Jämtland och Blekinge och fyra i Gotlands län. Den totala landarealen som handelsområden utgör per län följer samma mönster: handelsområdenas yta är störst i Stockholm och Västra Götaland, minst i Jämtland, Blekinge och Gotlands län. Det genomsnittliga handelsområdet i Sverige har en yta på 12,1 hektar. Det län där handelsområdena i genomsnitt är störst är Västmanland, med ett medeltal på 16,0 hektar. Länet där det genomsnittliga handelsområdet är minst är Jämtland, endast 7,9 hektar stort.

Tabell 2. Antal handelsområden och handelsområdenas totala landareal 2015, per län

Län	Antal handelsområden	Landareal handelsområden, i hektar	Genomsnittlig landareal per handelsområde, i hektar
Stockholms län	97	1 326	13,7
Uppsala län	14	201	14,4
Södermanlands län	17	190	11,2
Östergötlands län	25	306	12,2
Jönköpings län	23	243	10,6
Kronobergs län	14	161	11,5
Kalmar län	20	209	10,5
Gotlands län	4	38	9,5
Blekinge län	8	97	12,1
Skåne län	78	1 019	13,1
Hallands län	19	272	14,3
Västra Götalands län	95	1 025	10,8
Värmlands län	27	259	9,6
Örebro län	12	186	15,5
Västmanlands län	13	208	16,0
Dalarnas län	20	206	10,3
Gävleborgs län	20	229	11,5
Västernorrlands län	11	171	15,5
Jämtlands län	8	63	7,9
Västerbottens län	17	161	9,5
Norrbottnens län	18	210	11,7
Riket	560	6 780	12,1

Sveriges största handelsområde finns i Stockholms innerstad

Av Sveriges totalt 560 handelsområden har 36 en storlek som överskrider 30 hektar.

Omvänt omfattar 82 handelsområden en areal på mindre än 4 hektar. De minsta handelsområdena enligt SCB:s definition återfinns i nästan alla Sveriges län och varierar i sin karaktär, från mindre tätortscentrum på landsbygden till små förortscentrum i storstadsområden, samt kompakta, små externa handelsplatser.

Det två enskilt största handelsområdena baserat på areal finns i Stockholms centrala delar, består huvudsakligen av stadsbebyggelse och omfattar en landareal på 265 respektive 93 hektar. Det tredje största handelsområdet ligger vid Erikslund i Västerås, som är baserat på externhandel och omfattar 81 hektar. Detta följs av det fjärde största handelsområdet i landet som utgör de mest centrala delarna av Malmös stenstad. Bland övriga sex handelsområden som är bland de tio största i Sverige enligt SCB:s definition är alla externa handelsplatser: Birsta utanför Sundsvall, Marieberg utanför Örebro, Boländerna i Uppsala, Barkarby i Järfälla kommun utanför Stockholm, Väla utanför Helsingborg och Torp utanför Uddevalla.

Andelen mark med handelsområden störst i storstadskommuner

Handelsområdena utgör en mycket liten del av Sveriges totala landytan, mindre än 1 promille. De enda län där handelsområdena överstiger 1 promille av landytan är Stockholms län (2 promille) samt Skåne och Hallands län (båda 1 promille).

På kommunnivå är bilden delvis en annan än i länen, med större variationer mellan kommunerna. I tolv av landets 290 kommuner överskrider handelsområdena mer än 0,5 procent av den totala landytan. Åtta av dessa kommuner ligger i Stockholmsområdet, tre i Skåne och en i Göteborg. Detta är kommuner som antingen har betydande ytor med handel i centrala delarna av tätorterna eller stora externa köpcentrum. I några fall, som i Solna, Danderyd och Burlöv, är det en jämförelsevis liten kommunyta som bidrar till att en stor relativ andel av kommunytan utgörs av handelsområden.

Tabell 3 Kommuner med högst andel areal handelsområden, 2015

Län	Kommun	Andel yta handelsområde av kommunens hela landareal, i procent
Stockholms län	Stockholm	3,2
Stockholms län	Sundbyberg	2,5
Skåne län	Burlöv	2,1
Stockholms län	Järfälla	1,8
Skåne län	Malmö	1,7
Stockholms län	Solna	1,3
Stockholms län	Täby	0,9
Stockholms län	Sollentuna	0,8
Västra Götalands län	Göteborg	0,7
Stockholms län	Huddinge	0,7
Stockholms län	Danderyd	0,6
Skåne län	Helsingborg	0,5

Få handelsområden korsar kommungränser

I Sverige står kommunerna för en stor del av den fysiska planeringen och detta blir tydligt vad gäller lokaliseringen av handelsområden eftersom nästan alla handelsområden ligger inom en och samma kommun. I endast fem av 560 handelsområden överskrider handelsområdet en kommungräns. Två sådana fall finns i Stockholmsområdet (Solna och Sundbyberg samt Upplands Väsby och Sollentuna) och två i Göteborgsområdet (Göteborg och Mölndal samt Kungälv och Göteborg), och ett i Skåne (Åstorp och Helsingborg). Inga handelsområden korsar länsgränser.

Nästan alla handelsområden ligger i tätorter

I allmänhet är handelsområdena belägna inom tätorter¹, där också huvuddelen av landets befolkning bor.

Av den totala yta som Sveriges tätorter upptar utgör handelsområdena 1,1 procent. En tydlig klassificering av handelsområden inom tätorter (exempelvis i ”shoppinggator” och ”handelsplatser”) är svår att göra på grund av den stora variationen i handelsområdenas form och funktion, men generellt är handelsområdena belägna antingen i tätortens mest tätbebyggda centrumzon (i de större städerna ofta i flera centrumkärnor) eller som extern handelsplats i tätortens ytterkant.

De län där handelsområden utgör störst andel av tätortsytan är Stockholm (1,5 procent), Skåne (1,4 procent), Västmanland (1,3 procent) samt Östergötland och Värmlands län (1,2 procent vardera). Hela 490 av landets 560 handelsområden är i sin helhet belägna inom tätorter.

Burlöv var den kommun som hade den största andelen handelsområden i tätort, med 3,9 procent. Burlöv hade även den största andelen handelsområden utanför tätortsmark, med 0,7 procent.

Tabell 4 Kommuner med högst andel handelsområden i tätort, 2015

Län	Kommun	Andel i procent, yta handelsområde av tätortsareal
Skåne län	Burlöv	3,9
Stockholms län	Järfälla	3,7
Stockholms län	Stockholm	3,7
Värmlands län	Eda	3,5
Stockholms län	Sundbyberg	3,3
Skåne län	Malmö	3,2
Västra Götalands län	Strömstad	3
Skåne län	Helsingborg	2,6
Norrbottnens län	Haparanda	2,4
Värmlands län	Årjäng	2,3
Kronobergs län	Älmhult	2,2
Skåne län	Åstorp	2,2

Av den mark som ligger utanför tätort upptar handelsområden mindre än 1 promille. I endast fem av Sveriges 21 län förekommer det att hela eller delar av handelsområden är belägna utanför tätorter. De län där detta förekommer är Stockholm, Västra Götaland, Värmland, Gävleborg och Västerbottens län.

¹ Med tätort avses SCB:s avgränsning av tätorter, vilket är koncentrerad bebyggelse med minst 200 invånare.

Bara sju handelsområden utanför tätort

Av Sveriges handelsområden som inte är belägna inom tätort är sju områden i sin helhet belägna utanför tätorter. Två av dem ligger i Strömstad kommun och är inriktade på gränshandeln med Norge. De återstående fem är belägna i kommunerna Karlstad, Sigtuna, Skellefteå, Söderhamn och Trollhättan.

Nästan 17 000 arbetsställen och 152 000 anställda

Handelsområdena bestod 2015 av nästan 17 000 arbetsställen inom detaljhandel, där det sammanlagt arbetade 152 000 personer.

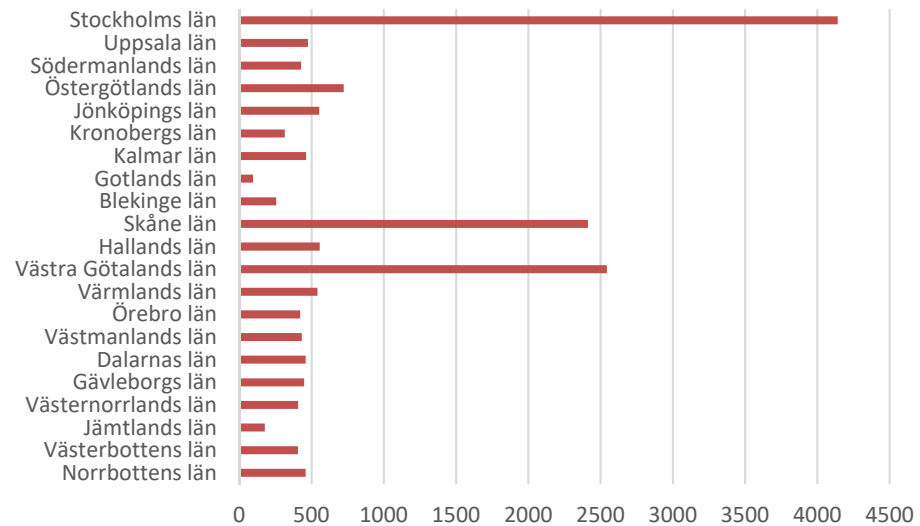
Tabell 5. Antal handelsområden och handelsområdenas totala landareal 2015, per län

Län	Antal handelsområden	Antal arbetsställen inom detaljhandel	Antal anställda inom detaljhandel
Stockholms län	97	4 142	40 900
Uppsala län	14	475	5 100
Södermanlands län	17	428	3 450
Östergötlands län	25	722	6 250
Jönköpings län	23	553	4 550
Kronobergs län	14	315	2 850
Kalmar län	20	462	3 750
Gotlands län	4	94	850
Blekinge län	8	255	1 700
Skåne län	78	2 413	19 900
Hallands län	19	556	6 050
Västra Götalands län	95	2 544	23 350
Värmlands län	27	541	4 850
Örebro län	12	421	3 600
Västmanlands län	13	432	4 000
Dalarnas län	20	459	4 550
Gävleborgs län	20	449	3 750
Västernorrlands län	11	407	3 400
Jämtlands län	8	176	1 500
Västerbottens län	17	406	3 800
Norrbottens län	18	459	3 900
Riket	560	16 709	152 050

Flest arbetsställen belägna i handelsområden finns i storstadslänen

De tre storstadslänen; Stockholm, Västra Götaland och Skåne, har flest arbetsställen inom detaljhandel i handelsområden. Minst antal inom handelsområden finns i Gotland och Jämtlands län.

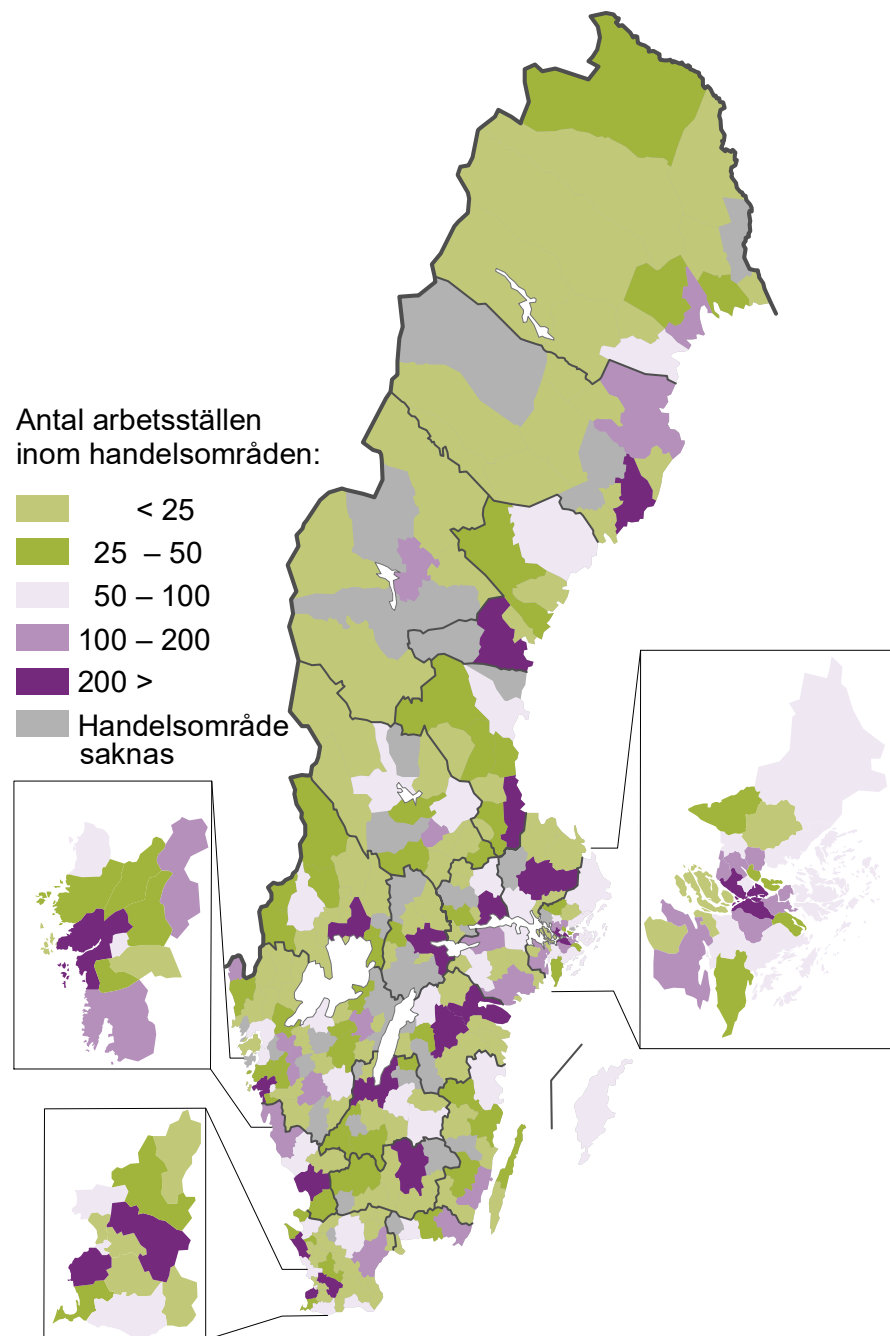
Diagram 1. Arbetsställen inom detaljhandel i handelsområden 2015, antal

Antalet arbetsställen inom handelsområdena varierar stort mellan kommunerna. Av de 243 kommuner som 2015 hade minst ett handelsområde, hade 39 kommuner minst 100 arbetsställen inom handelsområdena. Stockholm var den kommun med flest arbetsställen, med 2 500 stycken. Antalet kommuner med tio eller färre arbetsställen inom handelsområden uppgick till 59.

Antalet arbetsställen inom detaljhandel, i alla Sveriges handelsområden, uppgick till 16 700 år 2015. Av dessa var 99 procent också beläget inom en tätort.

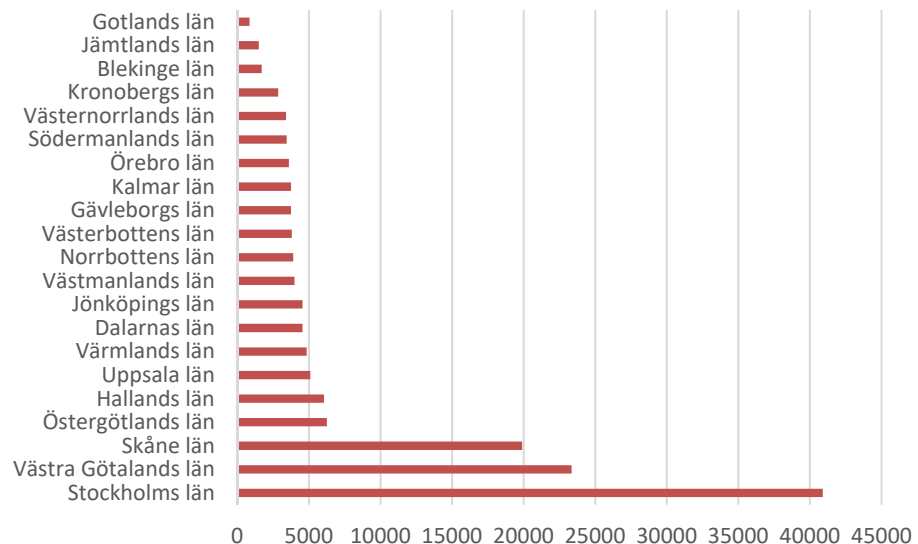
Även små tätorter kan ha handelsområden. Ett exempel är Charlottenberg i Eda kommun med knappt 3 000 invånare, men med ett betydande handelsområde tack vare gränshandeln med Norge.

Karta 3. Antal arbetsställen i handelsområden per kommun, 2015

Minst antal anställda i handelsområden i länen Gotland, Jämtland och Blekinge

Antalet anställda inom detaljhandeln i handelsområden uppgick 2015 till mer än 152 000 personer. Mer än hälften arbetade i något av de tre storstadslänen: 27 procent i Stockholms län, 15 procent i Västra Götalands län, och 13 procent i Skåne län. Minst antal anställda i handelsområden fanns på Gotland, i Jämtlands län, och i Blekinge län. Antalet personer som arbetar i handelsområden i de övriga länen var förhållandevis jämnt. I 11 av dessa var antalet anställda mellan 3 400 och 4 900.

Diagram 2. Antal anställda i handelsområden 2015, per län

Antalet anställda inom detaljhandeln i handelsområden summerade per kommun varierar stort, där Stockholm hade flest, med nästan 22 000 personer som arbetar på arbetsställen belägna inom handelsområden. Antalet kommuner med minst 1 000 anställda inom handelsområden uppgick till 41. I nästan 60 kommuner med handelsområden var antalet anställda inom detaljhandel 50 eller färre.

Tio handelsområden har fler än 4 000 anställda inom detaljhandeln

Det handelsområde med flest anställda i detaljhandeln 2015 var även landets till ytan största handelsområde, det vill säga det som omfattar de mest centrala delarna av Stockholm, som hade 10 800 anställda. Därefter följer i storleksordning ytterligare tre handelsområden i stadskvarter: handelsområdet i centrala Göteborg hade 3 700 anställda inom detaljhandel, på Södermalm i Stockholm 2 500, och i centrala Malmö 2 300. Handelsområdet kring Kungens Kurva i Huddinge kommun utanför Stockholm hade 2 000 anställda inom detaljhandeln, och följs storleksmässigt i sin tur av Barkarbyområdet i Järfälla kommun, Erikslund i Örebro kommun, Birsta i Sundsvalls kommun, centrala Uppsala och Ullared i Falkenbergs kommun.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Syftet med statistiken över handelsområden är att ge en både översiktlig och heltäckande bild av detaljhandeln i Sverige, avseende geografisk utbredning, antal handelsområden, antal anställda inom handelsområdena och hur mycket mark de tar i anspråk. Statistiken har framställts genom att områden som innehåller koncentrationer av arbetsställen inom detaljhandel har ringats in och avgränsats geografiskt. Utöver statistiken finns också ett geografiskt kartsikt som innehåller alla handelsområdens geografiska avgränsningar, och är tillgängligt som öppen data.

Statistiken och kartsiktet kan användas som underlag för analyser av detaljhandels utveckling i Sverige. Den kan exempelvis utgöra grund för fysisk planering och för att följa utvecklingen av handels geografiska mönster över tid. Den kan också användas som underlag för undervisning, debatt, opinionsbildning etc. En aspekt inom området, som är aktuell i dagsläget, är en strukturomvandling där handeln koncentreras till färre men större handelsplatser. I det sammanhanget finns behov av att kunna följa var och när detta sker, för att kunna besvara frågor av typen ”vilka handelskluster lyckas växa och överleva och vilka glesas ut och försvinner?”.

De framtagna handelsområdena med tillhörande statistik kan användas både på en övergripande nationell nivå och på en detaljerad lokal nivå. Tänkt användare är personer och organisationer som på olika sätt arbetar med planering och analys av samhället och den fysiska miljön, eller lokalisering av detaljhandel. Det kan vara myndigheter på olika regional nivå, forskare och intresseorganisationer eller privata företag.

Statistiken innehåller uppgifter om handelsområdenas antal, antal anställda och markanspråk i förhållande till total areal för tätorten, kommunen, länet eller riket.

Information om statistikens framställning

Underlag

Underlaget till statistiken är gränser runt Sveriges handelsområden. De görs av SCB, med hjälp av data från följande koordinatsatta register:

- SCB:s företagsregister, referenstidpunkt 2015-12-31.
- Lantmäteriets fastighetskarta med uppgifter om byggnader, fastigheter, vägar, vatten, marktäckte, samt gränser för kommuner och län. Uttag i januari 2016.
- Fastighetstaxeringsregistret med information om typkod, 2015
- Registret över totalbefolkningen 2015-12-31
- SCB:s tätorter 2015
- Nationella vägdatabasen (NVDB), 2015-12-31

För information om insamling av registeruppgifter, se dokumentation av respektive register.

Definitioner och förklaringar

Referenstid och framställningstid

Handelsområdena avser situationen år 2015 och har skapats med hjälp av uppgifter som gäller för november/december 2015. Statistiken över antal anställda avser november 2015.

Statistiken framställdes 2018, cirka 2,5 år efter referenstidpunkten.

Handelsområdena har avgränsats baserat på positionen för arbetsställen med detaljhandel (se vidare nedan). Med arbetsställe menas varje adress (lokal), fastighet eller grupp av närliggande lokaler och fastigheter där företag bedriver verksamhet. Ett aktivt företag har alltid minst ett arbetsställe. Om företaget bedriver verksamhet på olika adresser har det således flera arbetsställen.

Bearbetning

Handelsområdena har skapats med hjälp av bearbetningar i GIS-programvara. Samtliga steg i avgränsningen har gjorts med hjälp av automatiska beräkningar, vilka har dokumenterats i script. Därefter har manuell granskning genomförts för varje handelsområde för att säkerställa kvaliteten. Vid granskningen har fastigheter med lokaler för detaljhandel, samt tillhörande ytor, så som parkeringsytor, som inte kommit med i den automatiska metoden, lagts till i efterhand. Manuell justering av enskilda områden har inte förekommit annat än i undantagsfall.

Statistiken har beräknats i GIS, med sammanställningar i Excel.

Avgränsningsmetod

SCB:s handelsområden kan kortfattat beskrivas som:

En koncentration av arbetsställen med SNI 47 Detaljhandel², vilka tillsammans bildar ett geografiskt avgränsat område, bestående av:

- 1. minst fem detaljhandelsföretag, eller*
- 2. fyra detaljhandelsföretag, vilka tillsammans har minst 100 anställda.*

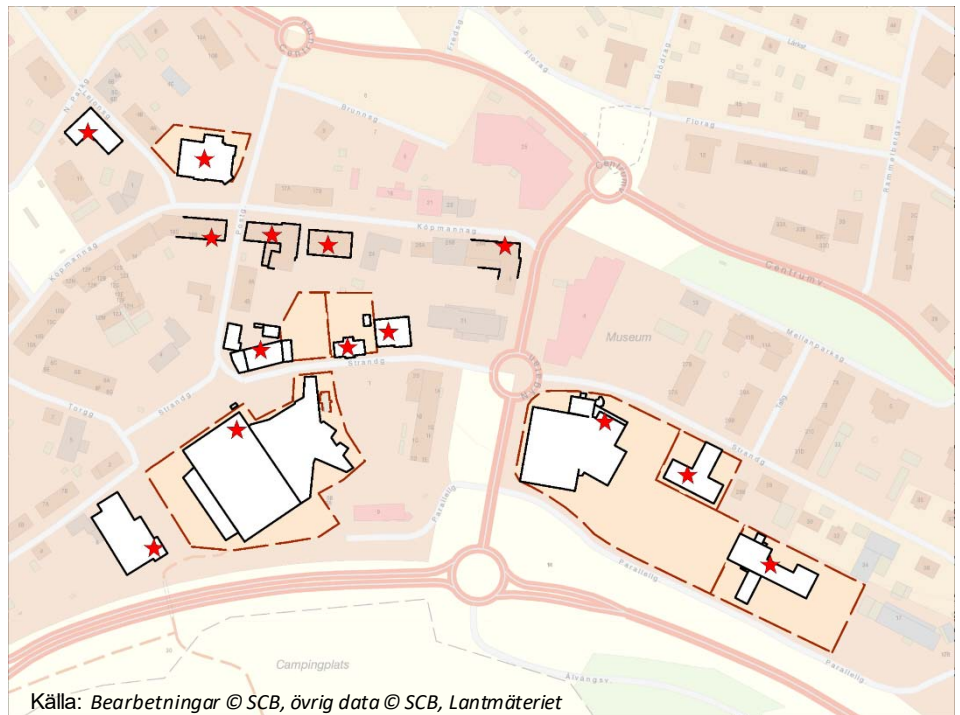
För att avgöra om det föreligger en koncentration av arbetsställen, enligt beskrivningen ovan, kopplas arbetsställen till byggnad och/eller fastighet enligt följande principer:

- Byggnader inom ett visst avstånd från arbetsställekoordinat klassas som byggnad där det förekommer detaljhandel. Dit räknas byggnader av typen industribyggnader, ekonomibygnader, komplementbyggnader, byggnader med ospecificerad verksamhet/samhällsfunktion/övriga ändamål, järnvägsstation, kulturbyggnad, ospecificerad bostadshus samt flerfamiljshus. Flerfamiljshus reduceras från yta/polygon till den fasad/linje där detaljhandel förekommer.

Längsta tillåtna avstånd från byggnad till arbetsställekoordinat ökar stegvis beroende på antal anställda på koordinaten. I de allra flesta fall är avståndet 14,5-25 meter. Längst avstånd är 67 meter och återfinns utanför tätort.

- Fastighet som innehåller byggnad med detaljhandel eller arbetsställekoordinat och som saknar folkbokförda, klassas som fastighet där det förekommer detaljhandel.

² Undersökningen omfattar samtliga arbetsställen med SNI-kod 47 *Detaljhandel*, utom SNI-kod 47.9 *Detaljhandel, ej i butik, på torg eller marknad*, där arbetsstället har minst 1 anställd.

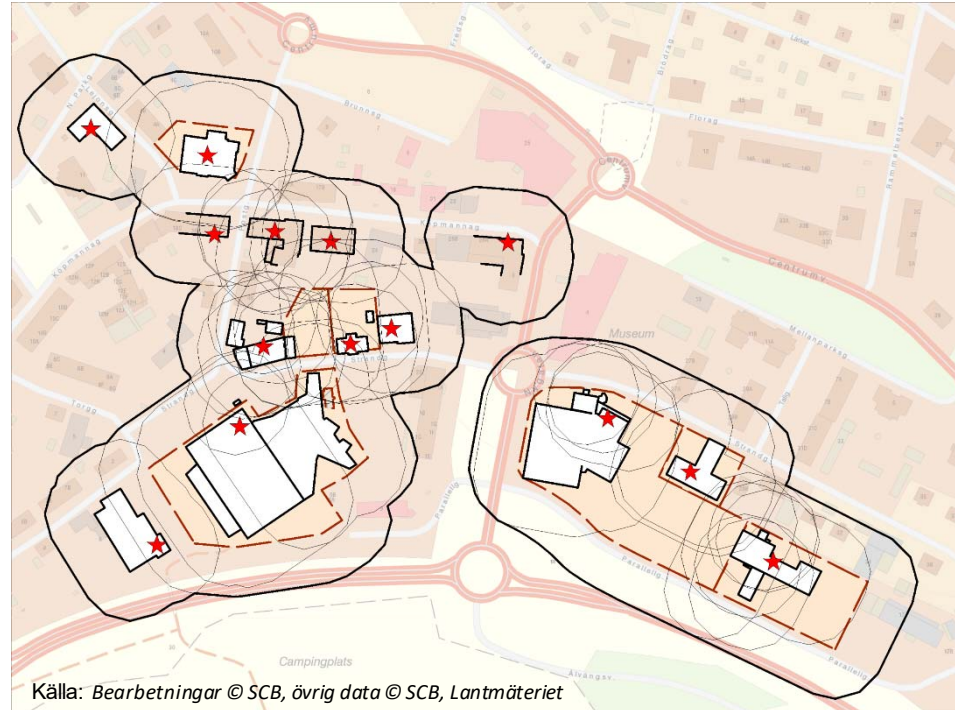
Bild 1. Byggnader och fastigheter där det förekommer detaljhandel.

Röda stjärnor representerar arbetsställen med SNI-kod 47 Detalj-handel, svarta linjer flerfamiljshus och vita ytor övriga byggnader som kopplats till ett arbetsställe. Orangea ytor med streckad brun linje är fastigheter.

Handelsområden, i form av polygoner, skapas sedan i följande steg:

- 1) Byggnader och fastigheter med detaljhandel inom 70 meter från varandra bildar ett gemensamt potentiellt handelsområde³. Avståndet kan öka med sammanhängande bebyggelse och fastighet oavsett byggnadernas användningsområde.

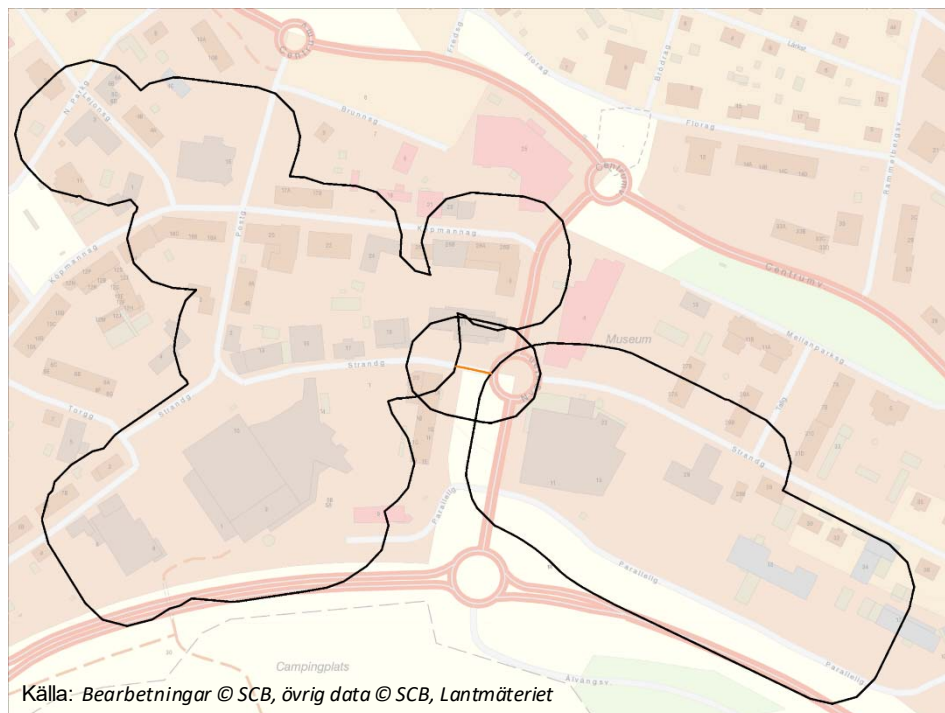
Bild 2. Två "potentiella handelsområden" bildas genom att en buffertzonskapas runt byggnader och fastigheter

- 2) Området klassas som handelsområde om det innehåller minst fyra detaljhandelsföretag och minst 100 anställda, eller minst fem detaljhandelsföretag.
- 3) Om antalet anställda i området understiger 100, ska minst 20 procent av det totala antalet anställda i området vara anställda inom detaljhandeln och antalet anställda i detaljhandeln ska vara minst 20 procent av områdets befolkning.
- 4) Områden som klassats som potentiella enligt steg 1, men som inte uppfyller storlekskriteriet i steg 2, kan slås samman med närliggande handelsområden om det potentiella området:
 - a. uppfyller 20- procentskriterierna enligt steg 3, och
 - b. ligger inom 150 meter (via vägnät) från ett handelsområde bildat enligt steg 1-3.

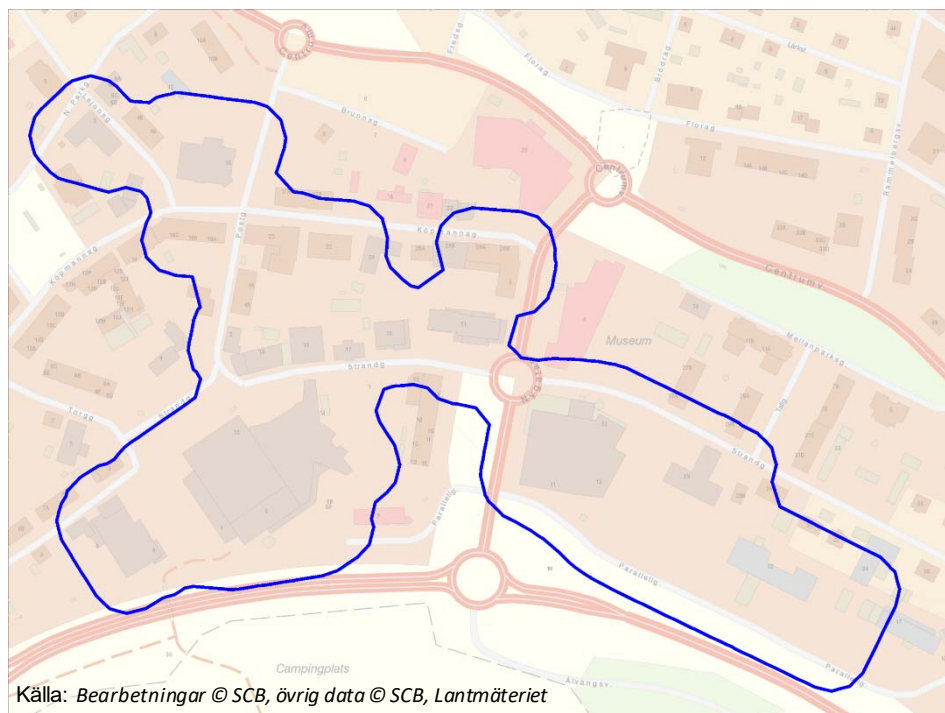
³ Buffertzonen är 35 meter från byggnadens eller fastighetens polygonkant

Bild 3. Potentiella handelsområden som uppfyller kriterierna enligt steg 4 slås samman via vägnät.

- 5) Fastigheter med typkod 325 *Hyreshusenhet, lokaler*, där detaljhandel förekommer och som uppfyller 20-procentkriteriet i steg 3, sammanfogas och läggs till som handelsområden.
- 6) Gränserna för handelsområden dras in med 10 meter, så att gränsen slutligen går 25 meter runt byggnader och fastigheter.

Bild 4. Det slutliga handelsområdet, där gränsen går 25 meter runt byggnader och fastigheter.

- 7) Handelsområden inom 100 meter från varandra (fågelaavstånd) bildar ett gemensamt handelsområde i form av multipolygoner⁴.

En fullständig beskrivning av hur handelsområdena har skapats finns i de script och arbetsdokument som utgör detaljerad dokumentation av områdenas avgränsning.

Tidigare metoder för tätortsavgränsning och jämförbarhet över tid

SCB har tidigare, för 2010, publicerat geografiskt avgränsade handelsområden med tillhörande statistik. Sedan den publiceringen har dock statistiken genomgått omfattande förändringar i fråga om definition av handelsområden och metod för att skapa handelsområdenas geografiska gränser.

Bland annat är metoden för 2015 års handelsområden helt automatiserad, till skillnad från 2010 års handelsområden, som till stor del producerades med manuella justeringar av de geografiska gränserna. Handelsområdena för 2015 har dessutom tydligare fokus på detaljhandeln, då endast arbetsställen med SNI-kod 47 Detaljhandel ingår, medan 2010 års handelsområden även omfattade exempelvis restauranger och personbilshandel. Statistik och avgränsningar för 2015 är därför inte jämförbara med 2010 års handelsområden.

Framtida utvecklingsmöjligheter av handelsområden

Gränser och statistik för handelsområden kommer fortsättningsvis publiceras vart tredje eller femte år. Tack vare den automatiserade metoden kommer framtida avgränsningar och statistik över handelsområden vara jämförbara med 2015 års handelsområden. Dessutom finns möjlighet att tillämpa 2015 års metod även gällande data för 2010, vilket skulle möjliggöra en reviderad version av handelsområden för 2010 som därmed skulle bli jämförbara med 2015 års handelsområden.

Information om statistikens kvalitet

Statistiken omfattar Sveriges handelsområden, enligt SCBs definition.

Kvaliteten på statistiken kan betraktas som acceptabel, utifrån de kvalitetsgranskningar som har gjorts av de registeruppgifter som ligger till grund för statistiken. Ett par generella osäkerhetskällor av betydelse är att statistiken baseras på flera olika källor vilket ger en ovisshet kring hur dessa samspelar för att skapa en helhet, vissa kvalitetsbrister som har upptäckts vid granskning av enskilda uppgifter samt att det inte existerar någon entydig definition av begreppet *handelsområden* annat än den standard för begreppet som SCB har skapat.

Brister i register

Störst påverkan på statistikens tillförlitlighet kommer av de brister i de register som ligger till grund för skapandet av handelsområdena. De vanligast förekommande felen är felaktig adress eller SNI-kodning för enskilda arbetsställen i företagsregistret. Det förekommer även att byggnader i Lantmäteriets fastighetskarta saknar geometrier eller är felklassade.

Kodsättning av handelsområden

SCB kommer inte att tilldela handelsområdena några namn, eftersom namnsättning av geografiska områden är en uppgift som Lantmäteriet ansvarar för. Däremot förses varje område med en numerisk kod, som byggs upp enligt systemet H+KOMMUNKOD+tresiffrigt löpnummer. Koden följer med handelsområdet vid uppdateringar och byte av referensår.

⁴ Ett handelsområde består av flera polygoner/inringade ytor

Bra att veta

Dokumentation

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0804.

Digitala gränser för handelsområden

Digitala gränser i GIS-format finns att ladda ner på www.scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/geodata/oppna-geodata/.

Annan statistik

Statistiken om handelsområden används med fördel i kombination med SCBs statistik över tätorter:

Tätorter

SCB:s tätorter definieras som sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare. Mer information finns på www.scb.se/MI0810

Andra indelningar av handelsområden

Det saknas nationell och internationell standard för begreppet handelsområden. Därför finns ingen direkt motsvarande statistik som kan användas i jämförelser.

SCB har tidigare producerat handelsområden bestående av avgränsningar och statistik med referensår 2010, men dessa genomfördes med en äldre metod och är därför inte direkt jämförbara med 2015 års handelsområden.

Internationellt finns ett par närliggande geografiska områdesindelningar som baserats på bland annat detaljhandels geografi. Norska Statistisk sentralbyrå (SSB) producerar årligen så kallade centrumsoner som avgränsar ortsentra geografiskt, och i Storbritanniens pågår ett arbete med att producera avgränsningar som redovisas som statistik för så kallade High Street Areas – centrumgator som domineras av detaljhandel i brittiska städer.

I Sverige producerar Handels utredningsinstitut (HUI) bland annat avgränsningar av stadskärnor baserat på detaljhandel.

In English

Summary

There were 560 retail trade areas in Sweden in 2015. The retail trade areas comprised almost 17,000 workplaces in retail trade, where more than 150,000 persons worked. This is the outcome of the new geographical delimitations of retail trade areas, now published by Statistics Sweden.

Statistics Sweden has developed retail trade areas that show the location of concentrations of retail trade in Sweden, the number of people who work in the retail trade areas and the number of enterprises.

Retail trade areas in Sweden, 2015, by county and national level

County	Number of retail trade areas	Number of workplaces	Number of employees
Stockholm County	97	4 142	40 900
Uppsala County	14	475	5 100
Södermanland County	17	428	3 450
Östergötland County	25	722	6 250
Jönköping County	23	553	4 550
Kronoberg County	14	315	2 850
Kalmar County	20	462	3 750
Gotland County	4	94	850
Blekinge County	8	255	1 700
Skåne County	78	2 413	19 900
Halland County	19	556	6 050
Västra Götaland County	95	2 544	23 350
Värmland County	27	541	4 850
Örebro County	12	421	3 600
Västmanland County	13	432	4 000
Dalarna County	20	459	4 550
Gävleborg County	20	449	3 750
Västernorrland County	11	407	3 400
Jämtland County	8	176	1 500
Västerbotten County	17	406	3 800
Norrbottn County	18	459	3 900
Entire country	560	16 709	152 050

Source: Statistics Sweden

Largest retail trade areas situated in metropolitan areas

Retail trade areas represent a large share of the area in Sweden where retail trade is located, although they account for a very small overall share of Sweden's land area – less than 0.1 percent. Stockholm, Skåne, and Halland are the only counties in which retail trade areas exceed 0.1 percent of the land area, with 0.2 percent, 0.1 percent and 0.1 percent respectively. However, retail trade areas exceed more than 0.5 percent of the total land area in twelve Swedish municipalities. Eight of these municipalities are located in the Stockholm area, three are located in Skåne and one is in Gothenburg.

In 47 out of Sweden's 290 municipalities there were no retail trade areas at all. This corresponds to 16 percent of all municipalities in Sweden.

The three metropolitan counties – Stockholm, Västra Götaland, and Skåne – easily host most workplaces per retail trade area. Gotland and Jämtland counties host the smallest number of workplaces per retail trade area.

In total, 152 000 persons working with retail trade were employed in retail trade areas in Sweden in 2015 (99 percent of them were situated in a locality). More than half of them worked in one of the three metropolitan counties - Stockholm, Västra Götaland, or Skåne.

Nearly all retail trade areas are situated in localities

Retail trade areas in Sweden are generally situated in localities, which is where the bulk of the population lives. Retail trade areas comprise 1.1 percent of the total area of Sweden's localities.

Retail trade areas – a way to measure the progress of retail trade

Statistics Sweden's retail trade areas are geographical areas that consist of either at least five retail trade enterprises within a limited distance, or four retail trade enterprises that together have at least 100 employees. Retail trade areas can consist of areas with retail trade in central parts of a town and peripheral retail trade at shopping centres and other trading venues. The 2015 retail trade areas were produced in an automated process, which means that all retail trade areas have been delimited in a systematic and comparable way.

Statistics has been produced based on data on retail trade enterprises included in the retail trade areas that can be used as a basis for analyses of the progress of retail trade in Sweden. The statistics can form the basis for physical planning and monitoring the progress of the geographical pattern of retail trade over time. One aspect enabled by retail trade areas regarding the progress of retail trade is the study of ongoing structural change over time, in which trade is concentrated to fewer, but larger, trade venues, and where some physical retail trade transitions to online trade.

Definitions and explanations

From 2015 onwards, retail trade areas consist of a concentration of workplaces in the industrial branch retail trade, that together form a geographically delimited area, consisting of:

1. at least five retail trade enterprises, or
2. four retail trade enterprises, together having at least 100 employees.

List of terms

anställda	employees
arbetsplats	workplace
arbetsställe	establishment
handelsområde	retail trade area
näringsgren	industrial branch
tätort	locality